

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Octubre
de 2014
85/86

 Agència
de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre abril i setembre de 2014 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 223 casos, 142 dels quals van afectar dones. L'edat mitjana va ser de 42,6 anys (DE=10,5) sense diferències entre sexes, i les ocupacions més freqüents van ser personal de serveis i comerç (55 casos), seguits de professionals de suport (54 casos) i professionals de la ciència i intel·lectuals (33 casos). Respecte el país d'origen, un 25,2% havia nascut fora de l'Estat. La patologia més notificada va ser de tipus ansiós-depressiva, amb 151 casos, dels quals 104 van ocórrer en dones. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els musculoesquelètics (47 casos). El 23,7% de les persones afectades treballava en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (84,3%). Finalment, el 71,8% dels treballadors i treballadores estava en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació.

Tal com es descriu en l'apartat d'indicadors de salut laboral, el 2013 van augmentar els trastorns musculoesquelètics en els homes, concretament les malalties professionals amb baixa i les malalties relacionades amb el treball. Respecte a aquestes darreres, destaca el lumbago que va passar de 8 casos ocorreguts en homes el 2012 a 12 el 2013. Molts dels casos notificats a la USL tenien antecedents d'episodis similars, havent cursat majoritàriament amb una incapacitat temporal (IT), alguns amb patologia de base coneguda. També en la majoria no s'havien introduït canvis en les condicions de treball. Resumim a continuació dos dels casos masculins.

El primer cas, notificat per l'**EAP Sant Antoni**, es tracta d'un **home de 41 anys** que treballava com a **carretoner** des de 1998 en una empresa dedicada a la **logística**. El mes de març, estant preparant unes comandes,

va agafar una caixa amb un pes aproximat de 5 Kg situada a l'alçada del genoll i en incorporar-se per deixar-la en el palet, va notar dolor en la zona lumbar. Amb el temps el dolor va irradiar a la cama dreta, motiu pel qual va acudir a la mútua d'accidents de treball i malalties professionals (MATMP). En l'informe de la MATMP consta: l'exploració no evidencia contractura muscular paralumbar, mobilitat a límits, Lasègue negatiu fins 60°, reflexes presents i simètrics, força hallux 5/5 i presència de dolor en gluti a la marxa de taló, tolerant la marxa de puntes. Es practica Rx lumbar on s'objectiva osteòfit anterior L4, discopatia antiga L5-S1 i hiperlordosi.

El treballador va aportar diversos comunicats d'assistència per part de la mútua per episodis de lumbàlgia mecànica des de 2008 i referia un accident laboral amb baixa per contingència professional per lumbociatàlgia al 2009.

En l'informe de la MATMP de l'episodi actual, es considerava que el mecanisme descrit no tenia prou entitat per justificar l'aparició de la lumbàlgia, considerant que les lesions eren més pròpies de l'evolució d'un procés artrodegeneratiu que traumàtic i es conclouia que no va existir cap accident laboral que justificés l'etiologia. Es va derivar al CAP i va iniciar una IT per contingència comuna d'una setmana de durada.

En l'avaluació de riscos laborals del lloc de treball constava que es poden manipular càrregues fins un pes màxim de 18 Kg.

L'estudi de la USL va concloure que el procés de lumbàlgia mecànica que va patir el treballador el mes de març hauria de ser considerat com a contingència laboral, tenint en compte les següents consideracions:

- Segons queda recollit en l'article 115 del «Real Decreto legislativo 1/1994, de 20 de junio, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad Social», s'entén per accident de treball tota lesió corporal que el treballador pateixi amb ocasió o per conseqüència del treball que executi per compte d'altri. En l'apartat 115.3 s'especifica que es presumirà, excepte prova del contrari, que són constitutives d'accident de treball les lesions que pateixi el treballador durant el temps i en el lloc de treball.
- Segons el RD 487/1997 sobre «Disposiciones mínimas de seguridad y salud relativas a la manipulación manual de cargas que entrañe riesgos, en particular dorsolumbares, para los trabajadores» i la Guia Tècnica que el desenvolupa, es considera que la manipulació manual de tota càrrega que pesi més de 3 Kg pot portar un potencial risc dorsolumbar no tolerable, ja que encara que la carrega sigui bastant lleugera, si les condicions ergonòmiques de manipulació son desfavorables podria generar un risc.
- El treballador referia que va agafar el pes a l'alçada del genoll amb una torsió i inclinació del tronc.
- El treballador patia una patologia dorsolumbar degenerativa.

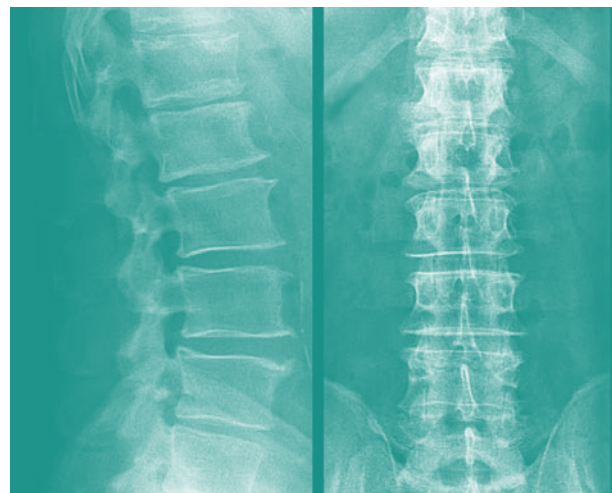
Les recomanacions que es van emetre anaven adreçades a sol·licitar el reconeixement de la contingència professional de la IT i a la introducció de mesures correctores en el lloc de treball. En aquest darrer sentit es va tenir en compte els resultats de l'avaluació de riscos, la patologia degenerativa que tenia el treballador i els antecedents de diversos episodis de lumbàlgia, per la qual cosa se li va recomanar que lliurés l'informe de la USL al Servei de Vigilància de la Salut del Servei de Prevenció de Riscos Laborals de la seva empresa.

El segon cas va ser notificat per l'EAP Raval Sud i fa referència a un **home de 37 anys** que treballava de **mosso de magatzem** en un **supermercat** des de 2001. La seva feina consistia en carregar i descarregar caixes de fruita i transportar-les des del magatzem a la botiga. La jornada laboral era de 22:00 a 6:00 de diumenge a dijous, amb 20 minuts de descans a la 1:30. El pacient vivia a Barcelona i el seu lloc de treball estava a Vic.

El treballador havia estat diagnosticat de lumbàlgia crònica des de l'any 2008. En un estudi radiològic s'observava rectificació de la lordosi lumbar, pinçament de L5-S1 i apòfisis megatransverses de L5 esquerra amb neoarticulació sacra. El dia 3/2/14 va ser atès d'urgències a l'Hospital del Mar per lumbàlgia mecànica post-traumàtica i contusió del 3r dit de la mà dreta mentre treballava. L'empresa no li va fer el comunicat d'accident per la qual cosa el procés es va seguir des del CAP. Va iniciar una IT per contingència comuna, controls pel seu metge del CAP, tractament antiinflamatori i rehabilitació. Va ser alta per l'ICAM el 24/3/14, en espera de RNM.

L'estudi de la USL va concloure d'una banda que la patologia que va presentar el treballador i que havia motivat la IT per contingència comuna, era coherent amb el mecanisme de producció de l'accident. D'altra banda, i des del punt de vista de la patologia crònica lumbar, el treballador podria ésser considerat com a persona especialment sensible pel risc postural i la manipulació de càrregues, d'acord amb l'article 25 de la Llei de Prevenció de Riscos laborals, que estableix la protecció dels treballadors i treballadores especialment sensibles.

Les recomanacions s'adreçaven al treballador per tal que sol·licités la determinació de la contingència a l'INSS (atès que no existia registre ni declaració de l'accident) i que aportés l'informe de la USL al servei de Vigilància de la Salut del Servei de Prevenció de l'empresa, per tal que s'avaluessin els riscos del seu lloc de treball i es prenguessin les mesures correctores adients, tenint en compte les seves característiques personals i es determinés si existia limitació per alguna de les tasques a realitzar.

Molts dels casos de lumbago relacionats amb el treball notificats a la USL tenen antecedents d'episodis similars, patologia de base coneguda, han cursat amb IT i no s'han introduït modificacions en el lloc de treball.

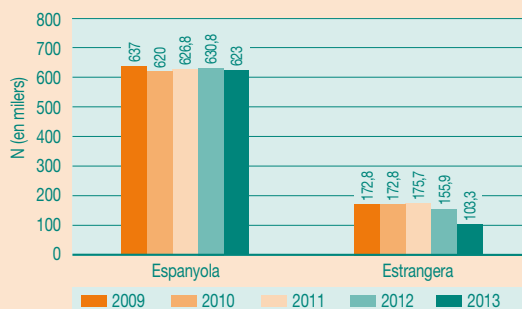
Indicadors de salut laboral de Barcelona 2013

Per respondre a les necessitats d'informació dels diferents agents implicats en la salut laboral, el Consell Assessor de Salut Laboral de Barcelona va encarregar l'elaboració d'un sistema d'indicadors en salut laboral en l'àmbit de la ciutat. En el document complet que està accessible en la pàgina web de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (<http://bit.ly/1t31IM9>) es presenten 14 indicadors agrupats en quatre blocs que s'actualitzen anualment. A continuació es presenta l'evolució d'un indicador de cada bloc.¹

Estructura sociodemogràfica i característiques de la població treballadora

La pèrdua de població activa va ser un dels trets més importants durant l'any 2013. Aquesta disminució es va produir en ambdós sexes, tots els grups d'edat i nacionalitat, però sobretot en els homes, les persones més joves i les de nacionalitat estrangera. Destaca aquest darrer grup i el de 16 a 19 anys per l'elevada proporció de persones que van deixar el mercat de treball. En la Figura 1 s'observa que la població estrangera es va mantenir estable entre 2009 i 2011 amb més de 170.000 persones, mentre que el 2012 va disminuir en unes 20.000 i el 2013 superava en poc les 100.000.

Figura 1. Població activa segons la nacionalitat. Barcelona 2009-2013.

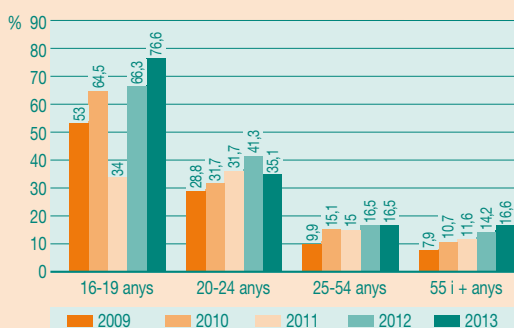

Condicions d'ocupació

La taxa d'atur va disminuir en els homes i augmentar en les dones, tot i així va seguir sent superior en els primers, mantenint la tendència iniciada el 2009. Les persones més joves tenien les taxes d'atur més elevades, destacant el grup de 16 a 19 anys (més de tres quartes parts de les persones d'aquesta edat presents en el mercat

de treball estaven en atur). En l'altre extrem, les persones de més edat (amb la menor taxa durant tots els anys analitzats) van seguir la tendència creixent dels anys anteriors i es van situar en la mateixa taxa que el grup d'edat precedent.

Figura 2. Taxa d'atur segons l'edat. Barcelona 2009-2013.

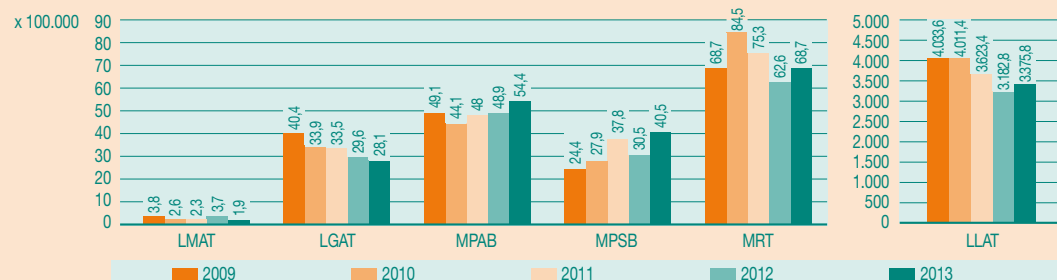
Estat de salut

Durant 2013 van disminuir les lesions per accident de treball (LAT) greus i mortals, seguint la tendència decreixent dels darrers anys. En canvi, van augmentar tots els altres indicadors de salut analitzats: LAT lleus, malalties professionals amb baixa (MPAB) i sense baixa (MPSB), i malalties relacionades amb el treball (MRT) notificades a la USL. Juntament amb aquests increments, alguns resultats alerten sobre un possible empitjorament de les condicions de treball i d'ocupació: augment de les LAT *in itinere* greus i mortals, de les MPAB i les MRT musculoesquelètiques en els homes, de les MPAB per altres agents físics en les dones i les ocupacions no manuals, i de les MRT mentals en tots els grups (sobretot en dones i ocupacions no manuals) (Figura 3).

Recursos per a la prevenció

La taxa d'inspectors i inspectores de la província de Barcelona (que són els mateixos que actuen a nivell de Barcelona ciutat) no es va modificar respecte l'any anterior (0,12 per 1.000 persones ocupades), mentre que va disminuir en dos el nombre. L'any 2012 eren 80 professionals i el 2013 n'eren 78, en ambdós casos incloent 10 tècnics habilitats l'activitat dels quals està íntegrament dedicada a la Seguretat i Salut Laboral, mentre que la dels inspectors inclou a més altres tasques.

Figura 3. Incidència de lesions per accident de treball, malalties professionals i malalties relacionades amb el treball. Barcelona 2009-2013.

Nota 1: LMAT: lesions mortals per accident de treball, LGAT: lesions greus per accident de treball, LLAT: lesions lleus per accident de treball, MPAB: malalties professionals amb baixa, MPSB: malalties professionals sense baixa, MRT: malalties relacionades amb el treball.
Nota 2: els denominadors pel càlcul de la incidència de LAT, MPAB i MPSB es refereixen a persones afiliades al règim general de la Seguretat Social, mentre que el de MRT es refereix a persones ocupades (de la mateixa manera que el numerador).

L'empitjorament de la majoria d'indicadors de salut durant 2013 alerten sobre un possible deteriorament de les condicions de treball i ocupació.

1. Els resultats que es presenten són d'elaboració pròpia a partir de diferents fonts: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona, Institut Nacional d'Estadística, Inspecció de Treball de Catalunya, Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i Unitat de Salut Laboral de Barcelona de l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

